

Interferențe FLORIAN POTRA „Roluri celebre“

Fîndcă nimic din ceea ce e omenesc nu poate și nu trebuie să fie străin de rubrica sincretică a „Interferențelor“, nu numai că nu mă cred demn de dispreț, dar mă simt de-a dreptul mîndru de a cumpăra regulat răsbindita revistă bilunară de probleme distractive „Rebus“ și de a-i dezlega, în special, cuvintele încruciate. Interesant, ea mai toate caietele, e și recentul număr 22 din 20 noiembrie 1975. Notez imediat, dintre carcurele „literar-artistice“ cele mai ingenioase și mai vioaie, „Eminescu-Caragiale“ de ing. Alexandru Chiș și „Tipuri... literare“ de Nicolae Aragon, veritabile surse de rememorare a unor noțiuni, titluri și nume, de o indiscutabilă utilitate culturală.

Față de aceste exemple atractive, careul „Roluri celebre“ al lui Adam Stoica surprinde neplăcut atît prin carența informației, cît și prin caracterul alunecos al unor definiții. Se înțelege de la sine că m-am oprit la acest „caz“ tocmai pentru că vizează nemîllocit teatrul, literatura dramatică. Iată, în succesiunea lor, pe „orizontal“ și pe „vertical“, cîteva mostre, fie de inexactitudine, de prea aproximativă formulare, fie de-a dreptul de penibilă, jenantă incultură. La 1 orizontal: „Două personaje celebre din teatrul lui Shakespeare, a căror moarte voluntară are largă semnificație a victoriei morale asupra inumanelor prejudecăți medievale“. Trimiterea este, firește, la Romeo și Julieta, dar, din păcate, „largă semnificație“ e atît de... largă, încît depășește cu mult „prejudecățile medievale“... Mai departe, la 3 orizontal: „Alt personaj shakespearean celebru, simbolizînd destrămarea brutală a raporturilor de familie în condițiile paternității în feudalism“. Regele

Lear, ce-i drept, se lasă ghicit, dar de ce oare, cu preluț unei noi vizațiuni, după cele îndurate „în condițiile paternității în feudalism“, din partea celor două scorpui de Generil și Regan? La 11 orizontal, Anna Fierling apare astfel caracterizată: „Victima unei istorii rînduite de factori exteriori voinței sale din piesa Mutter Courage de Bertolt Brecht, eroină care-și leagă irevocabil existența sa de cea a războiului“. Mai e nevoie de comentariu?

Să trecem, în sfîrșit, peste definiția dată lui Figaro, ca „personaj celebru din comedia Bărbierul din Sevilla de Beaumarchais, întruchipînd istețimea, verva și superioritatea spirituală a omului de rînd“ (2 vertical), și să ne oprim la năzdrăvănia cu care se încheie, la 14 vertical, dezinvolta încursiune a lui Adam Stoica în lumea rolurilor celebre: „Personajul central din piesa Cum vă

place de 'Shakespeare, jucat, la timpul său, de însuși autorul acestei creații“. Avem aici o acumulare de cel puțin trei erori: 1) se spune și se scrie, în cazul dat, însuși (nu însuși) autorul; 2) Adam, personajul vizat, nu e cituși de puțin central; 3) nu e absolut sigur că Shakespeare însuși ar fi jucat acest rol: mărturie și tradiții postume, tardive, îl asociază pe dramaturg, ca actor, personajelor „Duhul Tatălui lui Hamlet“ și bătrînul Adam, servitor al lui Oliver, din As You Like It; autorul careului ar fi trebuit, din scrupul științific, filologic, să introducă nuanța de ipoteză, de presupunere. Așa cum este, careul „Roluri celebre“ dezinformează, pe de o parte, și deformează funcția instructiv-educativă a revistei „Rebus“, deoarece „distractiv“ nu înseamnă cituși de puțin ilar!

Dar dacă rebusistul nostru nu știe, efectiv, despre ce e vorba în încruciașarea sa, se cuvine să-i amintim — orizontal și vertical — cuvintele unui alt „rol celebru“, Gai-ronte al lui Molière: „Mais que diable allait-il faire à cette galère?“

P. S.

Contrar aparențelor onomastice, Paul Cornel Chitic demonstrează, în nr. 10, octombrie, al revistei „Teatrul“, un neașteptat apetit pentru conversație. Mai precis, pentru o polemică vivace și acută cu o „interferență“ de-a mea în pășunile îngrășate și păzite cu strășnicie de domnia sa: acelea ale scenografiei de teatru. Or, am fost și sint gata să recunosc, fără pic de maliție, competența în materie a lui P.C.C.; acolo unde alții, ca mine, culegeau sfielnic, cîndva, surcele, P.C.C. taie astăzi, vajnic, stejari înalți. E păcat, totuși, că Chitic își irosește verva pe un spațiu mult prea întins și în orice caz disproportionat în raport cu adevărul simplu și imposibil de negat, rescris de mine — nu într-un „comentariu analitic“, cum crede P.C.C., să fim serioși! — ci într-un „cursiv“ de variațiuni pe generice teme culturale — prin gura sa, mai exact, prin condeiul lui Tudor Arghezi: dacă și cînd un artist (un actor?!) e autentic, nu are nevoie de prea multe elemente ajutătoare (în speță, scenoplastice și scenotehnice), fiindu-i suficientă propria energie creativ-expresivă. Ce-i drept, Paul Cornel Chitic este, și rămîne, în problemele scenografiei, un veritabil specialist, iar (ca să nu vorbesc de mine) Arghezi era, în același domeniu, un veritabil diletant. L-am preferat, totuși, pe acesta din urmă, fiind un diletant de geniu. Iată „de ce“, ca să răspund întrebării ușor stîngace a talentatului nostru dramaturg și eseist, „nu trebuie mai mult“!

FL. P.